СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 44. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 6. березня 1943. No. 44. Jersey City, N. J., Saturday, March 6, 1943. VOL. LI.

Молились за Соціяльну Справедливість і за Мир, але не з Гнобителями

З нагоди десятиліття першої інавгурації Френклина Д. Рузвелта як президента держави відбулось у Білому Домі Богослужения, підчас якого відмовлено молитви за здоровля президента, а зокрема за замирення, але не таке, що залишає гнет, а далі за „соціяльну справедливість", а ще далі за ворогів, щоб вони при помочі ласки Духа Святого прозріли, та щоби вони і ми, очищені від всякого гріха, могли виконувати Божу Волю, будучи разом у Богослужбі не як вороги, але як приятелі.

КАРПАТОРОССИ НЕ „РУСИНИ"

Між „карпаторосами" є такі, що хоч вживають в письмі назви „русский", то наділі не розуміють цього так, що вони є росіянами чи москалями, а „русинами", себто попросту українцями, хоч, як знаємо, вони тої назви не вживають. А що тепер всюди так багато пишуть про Україну і український нарід, то не є виключене, що і між „карпаторосами" можуть знайтися такі, що вважатимуть вже останною ґлупотою, щоби відкидатись від такої правильної назви, що вже інакшої навіть у Москві вживати не можуть. Це дуже журить русотяпський і реакційний „Свет", що в числі з 25. лютого настає, що в Москві повинні знати, „що є тільки — один русский нарід, що карпатороссн не „русини" і Карпатська Русь не Підкарпатська „Україна", та що ті „русини" під чехословацьким режимом постійно домагались введення в школах русской літературної мови..., що не зважаючи на чеську аґітацію майже всі карпатороссн заявились за русску літературну мову, що українство було введене насильно аж тоді, коли того потребували німці..." Далі часопис звертає увагу Росії на небезпеку, яка жде її з боку українства, з яким треба вже тепер зводити боротьбу зогляду на „цілість Росії" і вже тепер треба його знищити.

Ось так, як відомо, писали колись про українство найбільш чорносотенні ґазети царської Росії, а тепер, як бачимо, продовжується подібна метода на вільній і поступовій американській землі.

ПОМЕР ПРОФ. В. П. ЯВОРСЬКИЙ.

Совєтські ґазети подали, що 25. вересня помер професор Володимир Полікарпович Яворський, дійсний член Академії Наук України, що від 1939. року був директором інституту органічної хемії і технольоґії Академії. Спід його пера має походити понад 30 друкованих праць.

„СФІНКС" РОЗГАДУЄ.

До чого може довести людину москвофільська баламута, можна пізнати теж і по тому, що пише якийсь „Сфінкс" в филядельфійській „Правді" про ратування „подяремної Руси". Пропонує, щоби Східна Галичина, Буковина і Лемківщина були прилучені до Совєтів як „Червона Русь", а не як „Західна Україна" і опирає ту свою пропозицію — на польській статистиці, що то виказує 1,400,000 „русинів", а тільки 1,500,000 „українців"! Отже фальшований польський перепис, що був переведений з ціллю, щоби виказувати перед світом, що західно-українські землі не є українські, а тільки польські землі, служить тепер для москвофілів засобом до боротьби проти назви „Західна Україна". Русотяпи від „Света" принаймні пишуть просто й ясно, що ніякого українського народу, не було, нема і не буде, а побаламучені москвофіли — ні сюди, ні туди. В серці ще в них трохи дрожить якась народня струна, але московська баламута сидить у них ще надто глибоко, щоби правда могла дійти до розуму..

КАТАСТРОФА ПІДЧАС ЛЕТУНСЬКОГО НАЛЕТУ

Тому, що не було доброго освітлення і тільки один вхід до схоронища перед ворожими бомбардованнями, а виходу не було, одно пошпотання старої жінки спричинило те, що впало на землю більше осіб, що знову викликало паніку, через яку згинуло 178 осіб серед таких трагічних сцен, які, як дехто пише, були трагічнішими від Донкерку. Отсе сталося в Лондоні. Ця трагедія є доброю наукою теж і для американців, бо і тут моглоб легко таке приключитись у випадку ворожого налету.

ПОЛЯГ У БОРОТЬБІ З ВОРОГАМИ.

Між найновішими жертвами війни подано, що поляг у боротьбі з ворогом Іван Брунька, молодий американський українець з Нюарк, Н. Дж., член українських організацій.

Аліянти Дійшли до Згоди щодо Повоєнної Допомоги

Вашингтонські урядові кола заповідають, що в найближчих місяцях буде проголошена публична заява Обєднаних Держав щодо порозуміння в справі повоєнної допомоги потерпівшим від війни краям, як і в справі валютової стабілізації. Далі кажеться, що вже тепер є така згода між урядами аліянтських держав щодо головних точок цеї допомогової акції. Має теж повстати Допомогова Рада Обєднаних Держав, на чолі якої стоятиме нюйорський губернатор, Герберт Лімен.

„БЛИСКУЧА ПЕРЕМОГА", КАЖЕ ПАТЕРСОН

Триумф, який віднесли американські летуни над японською фльотою, згл. японським конвоєм на Морі Бісмарка, назвав підсекретар війни Патерсон „блискучою перемогою". І цілком слушно, бо знищено 10 японських воєнних кораблів і 12 перевозових, а при тому ще й 82 ворожі літаки. По нашому боці втрачено тільки: одного бомбовика і три бойові літаки.

ДОЛЯ ТИХ, ЩО ДУМАЛИ ПРО „ДЕМОКРАТИЗАЦІЮ" СОВЄТІВ.

В польській і російській пресі, а тепер і в англійській, пишеться багато про розстріляних в Совєтах при кінці грудня 1941 року польських соціялістів Генриха Ерліха і Віктора Альтера, що були активними оборонцями Варшави, коли на неї напав Гітлер, а потім спаслись перед націстами втечею на схід і так опинились у Совєтах. Тут їх розстріляли як „польських шпіонів" і тих, що заявлялись „за згоду з Гітлером". При тому вартує зазначити, що обидва були жидами з роду. Д. Далін в „Н. Р. Слові" пише, що розстріляні весь час працювали над тим, щоб годити соціялістів з комуністами, проповідуючи ту згоду весь час і по ріжних краях, та переконуючи соціялістів, що наступить „демократична еволюція большевизму". Ось та їх віра була в Совєтах найбільшим „злочином" і за те їх зліквідовано. А 14 місяців не давали Совєти про це знати, пише Далін, тому, щоби не дразнити „світової демократії". Та тепер, коли совєтська армія перемагає, то й те відпало й присуд та смерть проголошено вже офіційно. В булетені совєтської амбасади сказано, що згадані особи були засуджені як шпиги і „підривні агенти", що взивали червону армію не воювати з німцями. Теж тепер виявилось, що Американська Федерація Праці та інші робітничі та жидівські організації в Америці апелювали багато разів до Совєтів у справі звільнення Ерліха і Альтера як робітничих провідників, але не діставали відповіди.

5,500 ЛІТАКІВ В ЛЮТІМ

В січні випродуковано в Злучених Державах яких 5,000 літаків, з яких 65% були бойовики. А в лютім перевищено цю квоту, бо випродуковано 5,500 літаків.

ЗА СУВЕРЕННУ „КАРПАТСЬКУ РУСЬ".

На таку тему пише „Американський Русский Вестник", орган „Соедниенія". Каже, що як „Карпатська Русь" стане суверенною державою, то тоді може ввійти в федерацію з іншими державами. Як виходить з цього писання, то тими „іншими" може бути Чехословаччина або Мадярщина. Та пишучі це припускають, що „Карпатську Русь" можуть забрати Совєти, як їм буде далі так добре іти з війною, як іде тепер. Щоби тому запобігти, кажуть вони далі, треба завчасу мати „свою власну, окрему програму", як теж треба, щоб нарід на Закарпаттю підніс свій голос у справі свого самовизначення.

Як бачимо, пишуть так, якби нічого не чули про те, що цей нарід уже висказав свою думку, коли Карпатська Україна крівавилась за те, що проголосила свою суверенність та бажання бути разом з усіми українськими землями в одній соборній і незалежній українській державі. Це одно, а друге, ще маркантніше: Орган „Соединения", як з цього виходилоб, є властиво проти злуки Карпатської України з Совєтами. Коли так, то якжеж розуміти поступовання предсідника цеї організації, І. П. Секерака, що заявився на нарадах „карпаторусских і русских організацій" за змагання „карпаторосів" до злуки з Совєтським Союзом! Таке принаймні проголосив В. П. Гладик в нюйорськім „Новім Русскім Слові" з 27. лютого.

МЕНШЕ 100 КОРАБЛІВ ЧЕРЕЗ АБСЕНТИЗМ

Обраховано, що „нелеґальне абсентовання" робітників у корабельним будівництві є причиною того, що продукуємо річно 100 Ліберті-кораблів менше, як моглиб випродукувати.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Еміґрант і Америка

Можливо, що й не можна дуже тому дивуватися, що в Америці завівся звичай уважати іміґранта вже природно менше льояльним від родженого тут чоловіка. Через те, коли від уродженця ждуть тільки звичайних заяв чи доказів льояльности, від іміґранта ждуть надзвичайних, ба ще й ці інколи вважають невистарчаючими.

По цьому, як сказано, досить загальному наставленні вдаряє реальне життя вимовними подіями, які виказують його безосновність.

У минулу війну набрав широкого розголосу факт, що один з народжених тут молодих людей утік був з Америки, аби не служити в війську й не обороняти краю, в котрім його предки назбирали грубі міліони й передали йому тестаментом, себто не в заплату за якусь працю, а просто на основі народження.

Недавно в Ню Йорку сталася інакша подія, що є немовби відворотною стороною тої самої медалі. Помер у шпиталі Ст. Клер австрійський громадянин Альберт Гофман, а при відкриттю його тестаменту показалося, що кромі менших записів своїм приятелям покійний записав весь свій маєток „Злученим Державам у відплату за те, що через багато літ я находив щастя в їх свободі й охороні".

Третій Претендент до Зах. України...

Канадійський „Новий Шлях" з 27. лютня пише в статті п. н. „А все лихо — апетит на чужу землю" про те, як ріжні наїздники „визволяють" західні українські землі. Згадавши за „визволення" під Гітлеровим чоботом, часопис обговорює ширше спір між совєтським урядом у Москві й польським у Лондоні, що іде за ті землі, кінчучи статтю ось так:

„Нам виглядає, що навіть якби польські та совєтські чинники не тільки посварилися, але й побилися за ті українські землі і навіть якби котрийсь з них зрезиґнував із своїх аспірацій до тих земель в користь другого — то справа ще не булаб скінчена. Бо є ще третій претендент до тих земель, і то єдино правовитий — український народ, що від віків живе на тій землі. Він сьогодні під німецьким „визвольником" карається. Одначе кожний українець знає, що той народ не бажає бути ні під Москвою, ні під Польщею, ні під Німеччиною, а тільки хоче бути сам господарем на своїй землі. Цього правного власника західних земель України сьогодні легковажать. Говорять про нього та про його землю, як про яку найбільш дику а ф р и к а н с ь к у з е м л ю, яку може зробити своєю к о л ь о н і є ю той, хто в и т о р г у є її. Та п о м и л я ю т ь с я ті що так думають про український народ. А свою похибку побачать ще може скорше, заки ця війна скінчиться. Україна вже не може бути нічиєю кольонією. Вона хоче бути самостійною і остаточно таки того добореться".

„Совєтські Думи"

В большевицьких „У. Щ. Вістях" знайшли ми „Думу про вітчизняну війну", що її уложила якась Галина Прохаченко, що давніше працювала на ст. ім. Шевченка на Київщині, а тепер працює в оборонних заводах Урала. Колиб брати під увагу тільки те, що хтось хотів висказати свої почування з приводу варварського нападу німців на українські землі, то, очевидно, все булоб добре. Та тут іде нам ще й про що інше. Бо в такому місці, де в дійсних українських думах співається про Україну як „нашу землю християнську", і про „ясні зорі" та „тихі води", і „край веселий" та „мир хрещений", в ніби українській „совєтсській" думі співається про „землю-матінку радянську". Теж там, де в справжніх українських думах, „на славній Україні, в городі Корсуні", взивав, наприклад, український полковник „за віру християнськую одностайне стати, лицарської слави заживати", то в совєтській думі співається, як то „...прозвучав голос мужній з Кремля, голос мудрий, утішливий, праведний", та як „чарівне було слово те, слово Сталіна"...

І бувало вчився український нарід як треба поступати від таких своїх провідників як Кішка Самійло, що то до козаків промовляв: „Ви, козаки молодці, добре, браття, майте, од города Козлова забігайте, турків-яничар в пень рубайте, котрих живцем у Чорнеє море бросайте". З таких рідних дум нарід пізнавав, що такі його провідники як Самійло Кішка знали, як треба поступати з такими ворогами українського народу і його віри як турки, але теж і з такими, що ще гірші від справжніх турків, себто з — яничарами.

В „совєтських думах" писаних українською мовою дякується за розум Кремлеви і „батькови" Сталінови, а бувало, в дійсних українських думах — „козаки, діти, друзі-молодці, стиха словами промовляли: „Ей, гетьмане Хмельницький, Батю наш, Зінов Богдане Чигиринський! Дай Боже, щоб ми за твоєю головою пили да гуляли, віри своєї християнської у поругу вічні часи не подавали".

БУДЕ „ОБЩЕРУССКИЙ КОНҐРЕС" В НЮ ЙОРКУ.

„Союз Визволення Червоної і Карпатської Руси", що повстав з ініціятиви филядельфійського „Общества Русских Братств", відбув в Скрентоні 22. лютого наради в справі „злуки з Совєтською Росією всіх західно-руських земель", що були давніше під Австрією і Мадярщиною, а потім під Польщею, Чехословаччиною і Румунією. В нарадах, які відчинив предсідник „Общества", взяли участь: предсідник „Соединенія", представник від Білорусcкої Народної Ради з Шикаґа, від „Орґанізації русских офіцирів", від редакції часопису „Правда", „Свет", архієпископ Адам (Филиповський) і інші. Рішено скликати до Ню Йорку на день 28. квітня „Перший Общерусский Американский Конґрес", в якому, як проголошується, повинні взяти участь „всі ґрупи единого русского народу".

В ХАРКОВІ ПОМЕРЛО 70,000 ЛЮДЕЙ З ГОЛОДУ.

Таке мало статись підчас німецької окупації, згідно з тим, що пишуть „Ізвестія". Націсти вивезли з Харкова всю поживу і лишили населення міста на голодову смерть. Цей часопис теж подає, що німці розстріляли в Харкові 14,000 жидів, а решту загнали в бараки, або заслали на тяжку працю.

—FOR VICTORY: BUY BONDS—